

(คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ)

สรุปคำแถลงของ นายปองพล อดิเรกสาร

ประธานคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยมรดกโลก ประเทศไทย

ในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ครั้งที่ 32

เรื่อง การที่กัมพูชาเสนอให้ปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก

วันที่ 7 กรกฎาคม 2551 เมืองควิเบก ประเทศแคนาดา

ท่านประธานที่เคารพ

ผมในฐานะประธานคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยมรดกโลกของประเทศไทย
ใครขอให้คำแถลงที่ผมจะกล่าวต่อไปนี้บรรจุไว้ในรายงานการประชุมของคณะกรรมการมรดก
โลกครั้งนี้ด้วย

ท่านประธานที่เคารพ

ประเทศไทยตระหนักเป็นอย่างดีว่าอนุสัญญามรดกโลกเป็นเรื่องของความ
ร่วมมือระหว่างประเทศที่มุ่งอนุรักษ์มรดกโลก มุ่งส่งเสริมความซาบซึ้งและการเคารพซึ่งกันและ
กัน และส่งเสริมสันติภาพ

ด้วยความตระหนักดังกล่าวข้างต้นนั้น ประเทศไทยจึงได้ร้องขอครั้งแล้วครั้งเล่า
เพื่อให้ประเทศไทยได้มีส่วนในการเสนอร่วมกัน (Joint Nomination) เพื่อให้ปราสาทพระวิหาร
ซึ่งเป็นวัดฮินดูในศตวรรษที่ 11 บนยอดเขาที่เป็นพรมแดนระหว่างไทยและกัมพูชา อันเป็น
ดินแดนซึ่งยังมีข้อโต้แย้งกันระหว่างประเทศทั้งสองนั้น ได้ขึ้นทะเบียนในลักษณะการเสนอร่วม

พวกเรารู้สึกผิดหวังอย่างรุนแรงที่ข้อเรียกร้องของเราที่จะเสนอให้ปราสาท
พระวิหารเป็นมรดกโลกในลักษณะการเสนอร่วมกันนั้น ได้ถูกปฏิเสธครั้งแล้วครั้งเล่า และบัดนี้
ปราสาทพระวิหารได้รับการยินยอมให้ขึ้นทะเบียนมรดกโลกเป็นพิเศษ โดยใช้เกณฑ์ข้อที่ 1
เพียงข้อเดียวเท่านั้น อีกทั้งยังปราศจากบริเวณกันชน (buffer zone) ซึ่งทำให้ขาดภูมิทัศน์
บริเวณรอบด้านที่จะทำให้ปราสาทพระวิหารได้มีความสง่างาม และความสมบูรณ์ ดังที่ควร
จะเป็น และด้วยเหตุผลดังกล่าว เราไม่สามารถจะยอมรับการขึ้นทะเบียนเพียงฝ่ายเดียว โดยใช้
เกณฑ์เพียงข้อเดียวของปราสาทพระวิหารขึ้นเป็นมรดกโลกได้ เราได้ประสงค์ที่จะให้เลื่อนการ
พิจารณาการเสนอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารไปก่อน จนกว่ารัฐภาคีทั้งสองจะแก้ไขข้อขัดแย้ง
ข้อแตกต่างที่มีอยู่ และสามารถจะร่วมกันขึ้นทะเบียน ซึ่งจะเป็นที่ยอมรับทั้งสองฝ่ายได้
เราขอประท้วงการใช้ผังทางภูมิศาสตร์หรือแผนที่ใดๆ ของมรดกโลก ซึ่งอาจจะนำไปสู่ข้อขัดแย้ง
ยิ่งขึ้นและอาจนำไปสู่เหตุการณ์ที่ไม่เป็นมิตรระหว่างชุมชนที่อยู่รอบๆ บริเวณดังกล่าวในอนาคต

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเคารพในการตัดสินใจของคณะกรรมการอย่างเต็มที่
และรู้สึกขอบคุณท่านประธาน ตลอดจนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่ได้ทำงานหนัก ทั้งก่อนการประชุม
ครั้งนี้และระหว่างการประชุมด้วย

ผมขอให้บันทึกไว้ด้วยว่า พวกเราชื่นชมยินดีในความเป็นวิชาชีพของ ICOMOS ดังที่ได้สะท้อนไว้ในเอกสารการประเมินเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อวิจารณ์ที่ตรงไปตรงมาและตรงประเด็น ตลอดจนข้อสรุปและข้อเสนอแนะซึ่งสอดคล้องอย่างยิ่งกับหลักการแห่งคุณค่าสากลอันโดดเด่น ความถูกต้องแท้จริง และความสมบูรณ์ของมรดกโลก

ข้อสรุปของ ICOMOS ที่กล่าวว่า “ICOMOS พิจารณาเห็นว่าคุณค่าที่สมบูรณ์ของปราสาทพระวิหารเชื่อมโยงอย่างแยกออกไม่ได้กับภูมิทัศน์โดยรอบ และการวางผังและการวางแผนทิศทางซึ่งหันหน้าไปทางเหนือ นั้น มีความแตกต่างจากวิหารเขมรอื่นๆ”

ผมขออธิบายแนวทิศทางการปราสาทพระวิหารที่หันไปทางทิศเหนือ ซึ่งหันหน้าไปทางประเทศไทย ที่ซึ่งลำน้ำซึ่งไหลมาจากสันปันน้ำบนยอดผาไปสู่สระ ซึ่งจะต้องถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์ที่ศักดิ์สิทธิ์ อันเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนพื้นที่แวดล้อมของวัดแบบฮินดู ลำน้ำยังไหลต่อไปลงสู่แม่น้ำมูลในประเทศไทย ซึ่งเป็นแควหนึ่งของแม่น้ำโขง และในบริเวณดังกล่าว ยังมีร่องรอยของชุมชนโบราณ ตลอดจนซากโบราณสถานแบบฮินดูอีกหลายแห่งปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน

ท่านประธานที่เคารพ

อนุสัญญามรดกโลกนี้ ยังเป็นเรื่องการส่งเสริมความตระหนักและการมีส่วนร่วม ตลอดจนบทบาทของชุมชนที่จะเสนอมรดกโลก

ชุมชนต่างๆ ที่อยู่ทางด้านเหนือของปราสาทพระวิหารในดินแดนของประเทศไทยได้เคยเดินทางไปเยือนและเคารพบูชาที่พระวิหารแห่งนี้มาเป็นเวลานาน นับร้อยๆ ปี ในสมัยโบราณ ชุมชนในท้องถิ่นเหล่านี้ ยังได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ดูแลวัดแห่งนี้อีกด้วย ดังที่มีข้อความปรากฏในจารึกแห่งนี้

ICOMOS ได้เสนอไว้ว่า ในอนาคตอาจจะมีการขยายเขตแดนที่จะมีการเสนอร่วมกันเพื่อให้คุณค่าของพระวิหารมีความสมบูรณ์เต็มที่ ซึ่งในข้อนี้ ผมเห็นด้วยอย่างเต็มที่ เพราะจะทำให้ชุมชนทางด้านเหนือ ตลอดจนในพื้นที่ข้างล่างด้านใต้ ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และในกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ปราสาทแห่งนี้ ดังที่ได้เคยเป็นไปในอดีต

การขึ้นทะเบียนพระวิหารควรจะได้มีการขยายในโอกาสต่อไป โดยมีความร่วมมือจากประเทศไทย และจะได้พัฒนาเป็นกรณีตัวอย่างในการเสนอมรดกโลกข้ามพรมแดน (transboundary nomination) และอาจจะเป็นการนำเสนอมรดกโลกผสมผสานวัฒนธรรมและธรรมชาติด้วยก็ได้ ซึ่งจะปูทางที่จะนำไปสู่การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน มิตรภาพ และความร่วมมืออย่างสันติระหว่างประเทศเพื่อนบ้านทั้งสองที่เกี่ยวข้องและระหว่างชุมชนทั้งสองฝั่ง

เรายินดีที่คณะกรรมการได้มีข้อความในข้อมติที่เพิ่งจะอนุมัติไป ที่ระบุให้มีการส่งเสริมให้กัมพูชาและไทยร่วมมือกันเพื่อที่จะสงวนรักษาคุณค่าของมรดกแห่งนี้

เราขอบคุณคณะกรรมการที่ได้ตกลงกันว่า ในอนาคตควรมีการขึ้นทะเบียนขยายเพิ่มขึ้นเพื่อจะได้มีคุณค่าตามเกณฑ์ข้อ 3 และ 4 ซึ่งเรื่องนี้ผมเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าภูมิทัศน์

ทางวัฒนธรรมและธรรมชาติทางด้านเหนือของปราสาทซึ่งอยู่ในบริเวณพื้นที่ฝั่งไทยและได้รับการขึ้นทะเบียนอนุรักษ์ตามกฎหมายไทยว่ามีความสำคัญเกี่ยวข้องกับปราสาทพระวิหาร สมัยโบราณนั้น จะต้องได้รับการพิจารณาตามที่ควรและด้วยความยุติธรรม

คณะผู้แทนของเราได้ยื่นเอกสารที่จำเป็นอย่างไม่เป็นทางการสำหรับการขอขึ้นทะเบียนมรดกโลกลักษณะข้ามพรมแดน (transboundary) เพิ่มขึ้น ให้ศูนย์มรดกโลก เพื่อให้ข้อคิดและให้ความช่วยเหลือในอนาคต เราหวังที่จะร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอนาคตอันใกล้

ขอขอบคุณ
